

taal:
unie

Taalunie Toneelschrijf- prijs 2015

Juryrapport Taalunie Toneelschrijfprijs 2015

Land van over zee. Een briefwisseling van Marjolein Bierens, geschreven in opdracht van Theaterproductiehuis Zeelandia, vertelt het ontroerende en schrijnende verhaal van een Zeeuwse moeder en haar twee naar Amerika geëmigreerde dochters. In 1933 vertrekken de zussen met hun kersverse echtgenoten per boot om een bestaan op te bouwen in de Nieuwe Wereld. De moeder, weduwe, blijft achter op de boerderij met haar geestelijk gehandicapte zoon. Haar dochters zal ze nooit meer terug zien, een van hen laat zelfs niets meer van zich horen.

Mooi taai en traag verstrikt de tijd in deze tekst, die een periode van ongeveer twintig jaar beslaat, tot na de fatale watersnoodramp van 1953, waarbij de achtergebleven zoon verzwolgen wordt door het water. De brieven, een mengeling van herinneringen, mijmeringen, trivialiteiten en verbluffend mooie poëtische observaties, dragen een aangrijpende eenzaamheid in zich. Zowel moeder als dochter berusten in het besef dat er geen andere toekomst is dan dit onherroepelijk en pijnlijk uit elkaar drijven, maar uit de brieven spreekt ook het immense verlangen naar contact, naar het delen van deze ooit zo verstrengelde levens. De eenvoud van de moeder is krachtig, oprecht en bijna zinnelijk in de emotionerende manier waarop ze haar leven via het landschap verbeeldt. Bij de dochter voel je eenzelfde diepe verbondenheid met de aarde, maar in haar brieven sijpelt de hoop door en worden de idealen van een nieuw bestaan, van een niet te stuiten vooruitgang voelbaar. Knap is de wijze waarop Marjolein Bierens er door haar uiterst beeldende en zintuiglijke manier van schrijven in slaagt de zo diverse werelden van Zeeland en Amerika tot leven te wekken.

‘En toen jullie uit het zicht waren verdwenen, slingerde de stilte zich als een kat rond mijn benen’, schrijft de moeder kort na het vertrek van haar dochters. Stilte is er veel in de tekst: het stille wachten op de brieven, het stille schrijven ervan, de stilte van het lege Zeeuwse land en uiteindelijk de stilte door het onvermogen van de moeder om de brieven nog te beantwoorden, nadat ze zelfs de uitnodiging om naar Amerika te komen heeft afgeslagen. ‘Mijn lieve kind, na deze brief zal ik geen antwoord meer geven. Mijn handen laten het niet meer toe. Weet niet precies wanneer en hoe dit is

gebeurd. Mijn vingers hebben steeds meer moeite de tocht af te leggen over een wit vel papier. Mijn gedachten laten zich niet meer vangen.'

Land van over zee. Een briefwisseling is geschreven in een intense, bijna knoestige taal, licht en zwaar tegelijk, associatief en suggestief. De briefvorm verbeeldt perfect de groeiende kloof tussen de personages en het verglijden van de tijd; de tijdssprongen tussen de brieven zijn vaak groot, veel blijft on gezegd en speelt zich af tussen de regels, maar ook tussen de brieven. Zo blijkt er tussen twee brieven een kind geboren of is de zoon verdronken. Het is een tekst vol prachtig gebeeldhouwde zinnen die weken blijven nazinderen, een tekst die ook los van een encenering literair bestaansrecht heeft, als brievenproza 'pur sang'. Opmerkelijk is het hoe hedendaags en herkenbaar de tekst is, hoewel alweer even terug gesitueerd. De persoonlijke manier tot slot waarop universele thema's als eenzaamheid, gemis, verlangen en weemoed worden aangesneden, laat je als lezer gevloerd, ontroerd, ontwapend en weerloos achter.